

III ТЕМА

Мұддетинен алдын дауыс беріуди шөлкемлестириү ҳәм өткериү

- 1.** Референдум өткериүши участка комиссиялары жайласқан имарат ҳәм ханаларды үскенелеү
- 2.** Референдумда дауыс беріүши пукараларды мұддетинен алдын дауыс беріү орны ҳәм үақты ҳаққында хабардар қылыш
- 3.** Дауыс беріү бюллетенлерин алышы, ресмийлестириү ҳәм сақлау
- 4.** Мұддетинен алдын дауыс беріү талаптарына әмел қылған халда дауыс беріү процессин өткериү
- 5.** Мұддетинен алдын дауыс берген пукаралар есабатын жүритиү, улыўмаластырыў ҳәм усыныў

1. Референдум өткериүши участка комиссиялары жайласқан имарат ҳәм ханаларды үскенелеү

Референдум участкаларында даүис бериүди шөлкемлестирий ҳәм оны өткериү ушын зәрүр болған имаратлар ҳәм үскенелерди мәмлекет органлары, кәрханалар, мекемелер, шөлкемлер участка комиссиялары ықтиярына бийпул берип турады.

Лазым болған дәрежеде **үскенеленген даүис бериў ханалары** район ҳәм қала Ҳәkimликлери тәрепинен участка комиссияларына референдум өткерилиетуғын күннен **кеминде 11 күн алдын усынылыўы керек.**

Неге? Себеби, Өзбекстан Республикасының «Өзбекстан Республикасының референдуми хаққында»ғы нызамның 35¹-статьясында:

«Мұддетинен алдын даүис бериў референдумға он күн қалғанында басланады ҳәм референдумға үш күн қалғанында

тамамланады. Мұддетинен алдын дауыс беріүди өткериў ўақты Орайлық сайлаў комиссиясы тәрепинен белгиленеди хәм пұкаралардың, гүзетиўшилердин итибарына ғалаба хабар кураллары арқалы жеткериледи», деп белгиленген. Демек, мұддетинен алдын дауыс беріў референдумға он күн қалғанында басланыўын инабатқа алып, дауыс беріў ханалары район ҳәм қала хәkimликлери тәрепинен участка комиссияларына референдум өткерилетуғын күннен кеминде 11 күн алдын берилиўи керек.

Өз нәўбетинде, референдум өткериўши участка комиссиялары жайласқан имаратлар белгиленген тәризде ұскенеленийи ҳәм төмендегилерге ийе болыўы керек:

- Өзбекстан Республикасының Мәмлекетлик байрағы (имараттың устинде ҳәм ишинде);
- Өзбекстан Республикасының Мәмлекетлик герби (имараттың ишинде);
- референдум участкасының тәртип номери көрсетилген таhtасы;
- жақты ҳәм кең дауыс беріў ханасы;
- құлыпланатуғын сейф яки металл шкаф;
- жазыў буйымлары менен тәмийинленген жасырын дауыс беріў кабиналары (1000 адамға шекем дауыс беріўши

пүкара ушын кеминде 2, 2000 адамға шекем дауыс беріүши пүкара ушын кеминде 3, 3000 адамға шекем дауыс беріүши пүкара ушын кеминде 4);

- физикалық имканияты шекленген шахслар ушын мөлжелден жасырын дауыс беріў кабиналары;
- стационар дауыс беріў қутысы;
- көшпели дауыс беріў қутысы;
- пластмассалы пломбалар (улыўма 7 дана, соннан, 3 стационар дауыс беріў қутысы ушын, 1 көшпели дауыс беріў қутысы ушын, 1 қап ушын, 2 резерв ушын);
- участка комиссиясының мөриси;
- зәрүр мебеллер, оргтехника қураллары (компьютер, принтер, сканер, нұсқа көшириўши үскене, UPS), телефон, телевизор;
- екеўден кем болмаған СПБМС талапларына жуўап беріүши компьютер ҳәм оларға керекли болған үскенелер (UPS, принтер, сканер ҳәм басқалар) ҳәмде үзлиksiz Интернет байланысы;
- гүзетиўшилер ушын айрықша орынлар;
- өртке карсы қураллар.

ЯДТА ТУТЫН!

Участка комиссиясы жайласқан имарат ҳәм оған алып барыўшы жоллар таза ҳәм онланган, жарытыў үскенелери орнатылған болыўы керек.

Сондай-ақ, участка комиссиясы жайласқан имаратта референдумға таярлық көриў ҳәм оны өткериўге тийисли стендлер болыўы лазым.

Даўыс беріў имаратында яки тиккелей оның алдында участка комиссиясы стенд үскенелейди, оған даўыс беріў бюллетениниң үлгиси ҳәм оны толтырыў тәртиби жайластырылады, егер референдумға нызам жойбары қойылған болса, стендке усы жойбардың тексті де жайластырылады.

РЕФЕРЕНДУМҒА ТАЯРЛЫҚ КӨРИЎ ҲӘМ ОНЫ ӨТКЕРИҮГЕ ТИЙИСЛИ МАҒЛЫУМТАЛAR ЖАЙЛАСТЫРЫЛАГУЛЫК СТЕНДЛЕРДЕ ТӨМЕНДЕГИЛЕР ЖАЙЛАСТЫРЫЛАДЫ:

референдум сәнесине
багышланған плакаттар
(Әзбекстан Республикасы
референдумына __ күн калды);

референдум участкасының
картасы;

участка комиссиясы
ағзаларының күрамы, ис режеси,
наубетшилик кестеси;

референдумға қойылған мәселе
хаккында мағлұмтат;

пұкарапар мүрәжаты ушын Орайлық
сайлау комиссиясының исенім
телефоны яки электрон мәнзили,
округ комиссиясы, тийисли район
(қала) суды ҳәм прокуратурасының
телефон номерлерін көрсетілген
мағлұмтаттар;

даўыс беріў тәртиби;

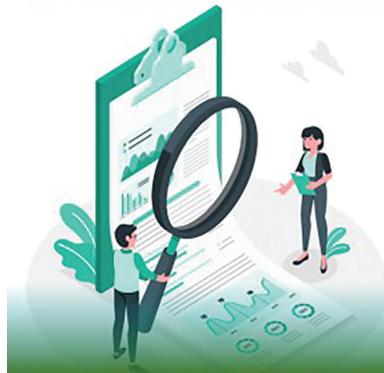
даўыс беріўши пұкарапар
дизими;

референдумға тийисли инфографик
керинистеги түснитириў
материаллары ҳәм хабарлар.

Даўыс беріў ханасына алып барыўшы жолларда 1-қосымша-да белгиленген формадағы көрсеткишлер көринетуғын жерлерге жайластырылыўы керек.

Участка комиссиясы имараты таҳтасына 2-қосымшада белгиленген форма да референдум участкасы тәртип номери жазылған таҳта орнатылады, имаратқа кириў жеринде нагиранлар арбашасына масластырылған пандуслар болыўы ҳәм олардың белгиленген талапларға (ени кеминде 90 сантиметр, шығыў мүйеши 30° дан көп болмаған) мас келиўи лазым.

УЧАСТКА КОМИССИЯСЫНДА ЖУРИТИЛГЕТУГЫН ТӨМЕНДЕГИ ИС ЖУРИТИҮЙ ДӘПТЕРИ ҲӘМ ТОПЛАМЛАРЫ БОЛЫӦЫ ЛАЗЫМ:

- ✓ Участка комиссиясының қараплары, протоколлары ҳәм актлериниң топламлары;
- ✓ Кирис-шығыс ҳүжжетлерин, сондай-ақ мұражатларды дизимге алыў дәптери ҳәм топламлары;
- ✓ Гүзетиүшилерди дизимге алыў дәптери.

2. Референдумда даўыс бериўши пүқараларды мүддетинен алдын даўыс бериў орны ҳәм ўакты хаққында хабардар қылыш

Референдум күни өз жасаў орнында болыў имканиятына ийе болмаған даўыс бериўши пүқара мүддетинен алдын даўыс бериў ҳуқықына ийе.

ЯДТА ТУТЫҢ!

Мүддетинен алдын даўыс бериў референдумга он күн қалғанында басланады ҳәм референдумга үш күн қалғанында тамамланады.

Мүддетинен алдын даўыс бериўди өткериў ўакты Орайлық сайлаў комиссиясы тәрепинен белгиленеди ҳәм даўыс бериўши пүқаралардың, гүзетиүшилердин, кең жәмәэтшиликтин итибарына ғалаба хабар қураллары арқалы жеткериледи.

Сондай-ақ, дауыс беріуші пүкарапар дизимин анықластырыў жумыслары алып барылып атырған ўақытта пүкарапарға мұддетинен алдын дауыс беріўди әмелге асырыў имканияты ҳәм басқа хұқықлары түсіндіриледи.

МҰДДЕТИНЕН АЛДЫН ДАҮЫС БЕРИЎ НЕ УШЫН ЗӘРҮР?

- Референдум күни пүкара өз жасаў орында болыўы имканиятына ииे болмағанды (дем алыс, хызмет сапары ҳәм басқалар)
- Референдум күни шет елге шығыўды режелестиригенде

Сондай-ақ, дауыс беріуші пүкарапар дизимин анықластырыў жумыслары алып барылып атырған ўақытта пүкарапарға мұддетинен алдын дауыс беріўди әмелге асырыў имканияты ҳәм басқа хұқықлары түсіндіриледи.

3. Дауыс беріў бюллетенлерин алыш, рәсмийлестириў ҳәм сақлаў

Участка комиссиялары референдум участкасындағы дауыс беріуші пүкарапар улыўма санының 5 пайыз муғдарында бюллетенлерди ҳәмде конвертлерди округ комиссиясынан мұддетинен алдын дауыс беріў басланыўына кеминде үш күн қалғанында алады.

Мәселен: белгили референдум участкасында дауыс беріуші пүкарапар дизимине киритилгенлер саны 2000 адам болса, демек усы референдум өткериўши участка комиссиясы 2000 x 5 пайыз 100 дана дауыс беріў бюллетенлерин алады. Усыдан кейин, референдумда дауыс беріў күнине 10 күн қалғанынан баслап орнатылған тәртиpte мұддетинен алдын дауыс беріў процессин шөлкемлестиреди ҳәм өткереди.

Референдум күнине үш күн қалғанында болса, қалған дауыс бериў бюллетенлерин, яғый 95,5 пайыз муғдарындағы дауыс бериў бюллетенлерди округ комиссиясынан алады. Себеби, «Өзбекстан Республикасының референдуми ҳақында»ғы Нызамның 30-статьясына муўапық — референдум өткериўши участка комиссиясы алатуғын дауыс бериў бюллетенълериниң саны участка бойынша дизимлөрдө киритилген пұқаралар санының ярым пайызынан көп болыўы мүмкин емес.

Усы статья талабына муўапық, участка комиссиясы округ комиссиясынан, жәми болып, усы референдум участкасындағы дауыс бериўши пұқаралар дизимине киритилген пұқаралар улыўма санының 100,5 пайызы муғдарында дауыс бериў бюллетенлерин алышы лазып.

Жоқарыда белгиленип өткенимиздей, мүддетинен алдын дауыс бериўден кеминде үш күн алдын участка комиссиясы округ комиссиясынан 5 пайыз муғдарындағы, тийкарғы дауыс бериў күни, яғый референдум күнинен кеминде үш күн алдын болса 95,5 пайыз муғдарындағы дауыс бериў бюллетенлерин алады.

ДАУЫС БЕРИЎ БЮЛЛЕТЕНЬЛЕРИН САҚЛАЎ

- Референдум өткериўши участка комиссиясы сондай-ак, Брайль әліппесі тийкарында таярланған трафаретти округ комиссияларынан акт тийкарында қабыл қылыш алады ҳәм оларды сакланыўын тәмийинлейди.

- Округ комиссиясынан алынған бюллетенълерди еки участка комиссиясы ағзасының имzasы ҳәм комиссия мөриси менен тастыйықлады ҳәмде олардың сакланыўын тәмийинлейди.

4. Мұддетинен алдын дауыс беріү талапларына әмел қылған халда дауыс беріү процессин откериү

Мұддетинен алдын дауыс беріүди әмелге асырыў ушын дауыс беріүши пүкара референдум күнинде бола алмаслығының себеплери (дем алыс, хызмет сапары, шет елге шығыў ҳәм басқалар) көрсетилген арза тийкарында тийисли участка комиссиясынан бюллетенъ ҳәм конвертти алады.

ЯДТА ТУТЫҢ!

Участка комиссиясы дауыс беріүши пүкарадан референдум күнинде бола алмаслығының себеплерин тастыйықлаушы қосымша ҳужжетлерди талап қылыуы қадаган етіледи.

Дауыс беріүши пүкара бюллетенди алғанлығы ҳақында тийисли участка комиссиясының кеминде еки ағзасы қатнасында 3-қосымшага муýапық формадағы дауыс беріүши пүкаралар дизими көширмесине имза қояды.

ЯДТА ТУТЫҢ!

Усы дизимге дауыс беріүши пүкаралар ҳақындағы маглыұматлар жазыў ручкасы арқалы киритилиүи мүмкин.

ЯДТА ТУТЫҢ!

Участка комиссиясы ағзасы мұддетинен алдын дауыс берген дауыс беріүши пүкараны СПБМС дагы дауыс беріүши пүкаралар дизиминде мұддетинен алдын дауыс берген пүкара сапасында белгилеүи шарт.

Бюллетень арнаўлы үскенеленген жасырын даўыс беріў кабинасында яки ханасында даўыс беріўши пукара тәрепинен фәрзесиз қарап қабыл қылыўы арқалы толтырылады.

Пукара өзи даўыс берип атырған вариант туўрысында, он тәрепте жайласқан бос квадратқа «+» яки «✓» ямаса «х» белгисин қояды.

Даўыс беріўши пукара толтырылған бюллетенди конвертке салады ҳәм желимлеп жабады.

Даўыс беріўши пукара толтырылған бюллетенди жабык конвертте участка комиссиясы ағзасына тапсырады.

Участка комиссиясының ағзасы даўыс беріўши пукара қатнасында конверттиң жабықлығын тексереди ҳәм конверттин желимленген жерине участка комиссиясының еки ағзасының имзалары қойылып, олар комиссияның мөриси менен тастыбылаңады.

Конверт референдум күни даўыс беріў процесси жумақланыўына дейин участка комиссиясының сейфинде сақланады.

5. Мұддетинен алдын даўыс берген пукаралар есабын журитиў, улыўмаластырыў ҳәм усыныў

Участка комиссиясы ағзасы мұддетинен алдын даўыс берген даўыс беріўши пукаралы СПБМС дағы даўыс беріўши пукаралар дизиминде мұддетинен алдын даўыс берген пукара сапасында белгилеўди әмелге асырып келеди.

Даўыс беріўши пукаралардың дизимлерине өзгерислер киритиў референдумға 5 күн қалғанында тоқтатылады.

Участка комиссиясы хаткери референдумға 3 күн қалғанында өз аймағындағы даўыс беріўши пукаралардың акырғы дизимлерин СПБМС дан жүклем алады, басып шығарады ҳәм участка комиссиясы баслығына усынады.

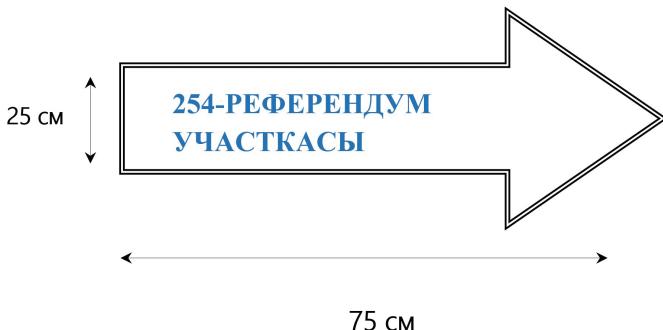

ЯДТА ТУТЫН!

Усы дизимде айтып өтмеген референдум участкасы бойынша мүддеминен алдын дауыс берген пүкәралардың Ф.А.Ә. алдына «мүддеминен алдын дауыс берди» жазылуы турган болыўы ҳәм таблициның «Жәми» болиминде «мүддеминен алдын дауыс берди» улыума мүддемтен алдын дауыс бергенлер саны болыўы лазым.

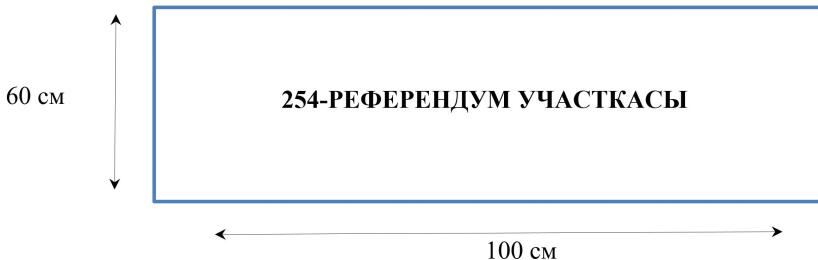
1-ҚОСЫМША

Референдум участкасы корсеткиши

2-ҚОСЫМША

Референдум участкасы таҳтасы

ОЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ РЕФЕРЕНДУМИ

ДАҮС БЕРИЎШИЛДЕР ДИЗИМИНЕН КӨШИРМЕ

(мүддеминен алдын дауыс бергенлер бойынша)

Референдум - референдум округи

20 Ж. «__» референдум сънеси

РЕФЕРЕНДУМ УЧАСТКАСЫ

Разделы языка науки и техники

T/н	Фамилиясы, аты, экземплинин аты	Түйүлгөн жылды, айы, күни*	Туар жери	Дауыс берүүшинин референдум билдүлгүнүү алғанлыны хаккындағы имзасы
1	2	3	4	5

Редукция в языке иностранных языков

Түсніндірмे! Усы дизимге дауыс беріүши пұкарадар қажыныңдағы мағлұыматтар жазыў ручкасы аркалы киритилий мұмкін